

HATAY'IN SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Bölgemizin lokomotif sektörleri ticaret, tarım, sanayi, nakliye, inşaat ve sanayi olarak ifade edilebilir. Hatay ilinde demir çelik ürünleri, otomotiv filtresi, tarım araç ve gereçleri, tarımsal ürünler başta olmak üzere yaş sebze ve meyve ile narenciye üretimi ve ihracatı yoğun olarak yapılmaktadır. Bölgemiz coğrafi konumu gereği, ülkemizin Ortadoğu'ya açılan kapısı ve üretim merkezi arasında yer almaktadır.

Nakliye Sektörü: Türkiye'nin Ortadoğu'ya Açılan En Önemli Çıkış Kapılarından Cilvegözü ile birlikte Yayladağı Sınır Kapılarımız, Irak ve Suriye'de yaşanan sıkıntılar sebebiyle, Transit TIR geçişlerine kapalı olup, bu durum Hatay ekonomisine zarar vermektedir. Dolayısıyla sınır kapımızın açılması oldukça önemlidir. Hatay'ı Suriye'ye ve dolayısıyla Ortadoğu'ya bağlayan sınır kapılarının kapanmasıyla, başta ticaret, ihracat, nakliye ve turizm sektörlerimiz sekteye uğramıştır. Çözüm Önerisi olarak, sınır kapılarımızın açılması için gerekli çalışmalar yapılmalıdır.

Denizyolu Taşımacılığı: Bölgemizde RO-RO taşımacılığın Süveyş Kanalı-Kızıldeniz ve Duba Limanı güzergâhında yapılması sebebiyle, maliyetler önemli ölçüde artmıştır. Bu nedenle, ilimiz ihracatçısı ve taşımacısının da teşvik kapsamında desteklenmesi gerekmektedir. Ekonomi Bakanlığımız tarafından daha önce verilen araç başı 1.000 Dolarlık teşvikin yeniden hayata geçirilmesi oldukça faydalı olacaktır.

Tarım: Hatay'daki başlıca tarım ürünleri pamuk, mısır, narenciye, soğan, patates, baklagiller, yaş sebze ve meyve, maydanoz gibi ürünlerdir. Hatay'dan yapılan ihracatın yaklaşık %70'i Ortadoğu'ya, yaklaşık %30'u da Rusya'ya yapılmaktaydı. Sınır kapılarının kapalı olması ve Rusya'nın ülkemize uyguladığı ekonomik ambargo sonucu çiftçiler ve tarım üreticileri gelir açısından zor duruma düşmüştür. Bunun için Rusya ile düzleme yoluna giren ilişkilerin, bir an önce hayata geçirilmesi gerekmektedir. Amik ovasının yaklaşık 2/3'ünü derin kuyulardan elektrik enerjisiyle çekilen su ile sulanmaktadır. Tarımsal sulamada kullanılan elektrikten alınan verginin % 32 olması ve kuyulardaki su miktarının yaz aylarında düşmesi neticesinde çiftçilerimiz tarlalarını istediği gibi sulayamamakta ve çok pahalı sulamaktadır. Bunun için yapımına uzun süre önce başlanan Menzelet Baraj Projesinin ayrıca 2015 yılında bitirilmesi planlanan Reyhanlı ve Karaçay Baraj Projelerinin bitirilmesi oldukça önemlidir.

Turizm: Hatay, Kültür ve Turizm Bakanlığı Marka Kent Projesi kapsamında bulunan 15 İl arasında yer almaktadır. 2014 yılında yerli ve yabancı toplam 537.754 adet ziyaretçiyi ağırlayan ilimizde, turizm sektörüne yapılan yatırımlara rağmen terör ve savaş tehdidi altına girmesi nedeniyle 2015 yılında %52 azalarak 255.783 kişiye kadar düşmüştür. İnanç ve Kültür turizmi açısından Türkiye'de ve Dünya'da büyük rağbet

gören Hatay ili turizmi Suriye'deki savaş sonrası karışıklık algısı nedeniyle bitme noktasına gelmiştir. Bu açıdan Hatay'da kültür, inanç, kıyı ve yayla turizminin canlandırılması için gerekli teşvik ve desteklerin verilmesi önemlidir.

Suriyeli Sığınmacılar İle İlgili Sorunlar: 2011 yılında Suriye'de yaşanan iç savaş nedeniyle ortaya çıkan Suriyeli sığınmacılar sorunu, Türkiye'nin gündeminin ön sıralarında yer almaktadır. 2011 yılının Nisan ayından itibaren Türkiye'ye yönelen göç hareketi sonucu ülkemizde bulunan Suriyeli sayısının 3 milyonun üzerinde olduğu tahmin edilmektedir. Başlangıçta kısa süreli ve geçici bir durum olarak görülmesinin rağmen, Suriyeli sığınmacıların uzun bir süre daha Türkiye'de kalacakları ya da önemli bir bölümünün bundan sonraki yaşamlarını ülkemizde sürdürecekleri tahmin edilmektedir. Dolayısıyla, sorunun uzun vadeli bir bakış açısına sahip; ekonomiyi, çalışma hayatını, sosyal ve kültürel uyumu, eğitim, sağlık, barınma gibi temel hizmet alanlarını kapsayan bütüncül bir strateji ile ele alınması gerekmektedir.

Türkiye'de bulunan ve kayıtlı olan Suriyelilerin en dikkat çekici özelliği % 54,2'sinin 18 yaş altındaki çocuk ve gençlerden oluşmasıdır. Başka bir anlatımla Türkiye'deki Suriyeli genç ve çocukların sayısı kayıt altına alınmış olanlar temel alındığında bile 1 milyon 123 binin üzerinde görünmektedir. Bu olağanüstü sayı, gelecekte yapılacak uyum, eğitim ve istihdam politikaları bakımından mutlaka dikkate alınması gereken bir husustur.

Suriyeli Mülteciler için en önemli eğitim konusu, Türkçe dil eğitimidir. Uzun süredir Türkiye'de bulunan mültecilerin orta ve uzun vadede Türkiye'ye yerleşecekleri ve kalıcı olacakları dikkate alınırsa, adaptasyonları açısından en gerekli konunun dil eğitimi olduğu düşünülmektedir. Suriyeli mülteciler için kalıcı çözümler üretmek adına ekonomik ve sosyal hayata adaptasyonları sağlayıcı projeler kapsamında; Hatay'da bir Mesleki Eğitim Merkezi kurulması büyük önem arz etmektedir. Bu eğitim merkezinden hem Suriyeliler hem de Türk vatandaşlarımız faydalanabilecektir. Mesleki Eğitim Merkezi ile;

- Tüm mesleki eğitim çalışmalarının tek bir çatı altında toplanması ve bu eğitimlerin etkinliğinin artırılması,
- İlimizin sanayi yapısı göz önünde bulundurularak ihtiyaç duyulan meslek kollarında eğitimlerin verilmesi ve işletmelerin kalifiye personel sorunlarına çözüm üretilmesi,
- Merkezin mesleki eğitim ve istihdam konularında çözüm merkezi olarak algılanması ile özel sektörün hem yeni personel hem de mevcut personellerinin eğitilmeleri ve gelişimleri için daha etkin bir süreç içerisine girmeleri sağlanacaktır. Bu konuda ciddi anlamda destek verilmelidir.

İnşaat Sektörüne İlişkin Sorunlar:27.10.2008 tarih ve 2008/14273 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Hatay ilinin tamamı kamu yararı ve ülke güvenliği açısından yabancı uyruklu gerçek kişiler ile yabancı ülkelerde kendi ülkelerinin kanunlarına göre kurulan tüzel kişiliğe sahip ticari şirketlerin taşınmaz ve sınırlı ayni hak edinemeyecekleri belirtilmiştir. Ancak bu durum, bölgemizin inşaat sektörünü olumsuz yönde etkilemektedir. Zira geçtiğimiz yıllarda İstanbul ve Ankara gibi illerin ekonomik sıkıntılarının büyük bir bölümü, yabancılara konut satışı ile bertaraf edilmiştir. Dolayısıyla, ilimiz sınırları içerisinde kat mülkiyeti yapılmış konut satışının serbest bırakılması yararlı olacaktır.

Sanayi Sektörüne İlişkin Sorunlar: İlimizdeki yatırımcılar, sanayi arazisi bulmakta sıkıntı yaşamaktadır. Hatay'daki Organize Sanayi Bölgeleri'nin dolu olması sebebiyle, bu alanlar yatırım yapılabilmesi açısından elverişsizdir. Bu nedenle, bölgemizde yatırım yapmak isteyenlerin büyük bir çoğunluğu Osmaniye Organize Sanayi Bölgesi'ne yönelmektedir. Dolayısıyla bölgemize yatırım yapmak isteyen yerli ve yabancı yatırımcılar için yeni sanayi alanları yaratılmalıdır. Amanos Tüneli projesi kapsamında yapılacak yolun toplam uzunluğu 31 kilometre olup, proje kapsamında yapılacak olan 4 adet tünelin toplam uzunluğu ise 19 bin 327 metre olarak planlanmıştır. İç Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri'ni İskenderun Körfezi'ne bağlayacak olan bu proje, ülkemizin ve bölgemizin ekonomisine büyük katkı sağlayacaktır. Tünel projesi ile ilgili yapılan çalışmaların hızlandırılması ve Hassa Organize Sanayi Bölgesi'nin yapımıyla entegre olacak şekilde planlanması büyük önem arz etmektedir. Kırıkhan ve Erzin Organize Sanayi Bölgeleri'nin kurulum çalışmalarının ivme kazanması önemlidir.

İhracat: Türkiye İhracatçılar Meclisi verilerine göre Hatay'ın 2015 yılı ihracatı yaklaşık 2 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. 2016 yılının ilk 10 aylık (Ocak-Ekim) döneminde ise ihracat, geçen yılın aynı dönemine göre %7,4 azalışla 1 milyar 348 milyon dolar olmuştur. İhracat şampiyonu iller arasında 10. Sırada yer alan Hatay'ın ihracat potansiyelinin hak ettiği seviyelerde kalması için gerekli çalışmalar ve kolaylıklar sağlanmalıdır.

Bu sorunlara ilişkin çözüm önerileri şu şekildedir;

- Suriye Savaşı nedeniyle ilimizdeki turizm tesislerinin yaşadığı gelir kaybı nedeniyle bu tesislere vergi, stopaj ve SGK ödemelerinde indirim ve kolaylık uygulanması istenmektedir.
- Suriye savaşı nedeniyle ülkemize gelen Suriyeli misafirler denetlenmediği için kayıt dışı ve ucuz iş gücü olarak çalıştırılmaktadırlar. Bu uygulamadan

dolayı esnafımızın haksız rekabete maruz kalmakta ve olumsuz yönde etkilenmektedir. Çalışan Suriyeli sığınmacıların ve Suriyeli sığınmacıların açtıkları işyerlerinin denetimlerinin sıkılaştırılması gerekmektedir.

- Hatay'da Cilvegözü ve Yayladağı olmak üzere 2 tane kapımız vardır. Cilvegözü sınır kapısının açılması an itibariyle Güvenlik sebebiyle mümkün görünmemektedir. Buna karşın güvenlik problemi olmayan Yayladağı sınır kapısının nakliye ve ihracat sektörünü yeniden canlandırıp hayata geçirmek için açılabileceğini düşünmekteyiz. Bu konuyla ilgili çalışmaların yapılması talep edilmektedir.
- İşletmeler ve KOBİ'lerin desteklenmesi amacıyla en büyük giderleri olan SGK İşveren payı giderlerinin minimize edilmesi, devlet tarafından desteklenmesi istenmektedir.
- Rusya ile olan ilişkilerimizin düzelmesi tam anlamıyla hayata geçirilememiştir. Bu hususta acilen gerekli adımlar atılmalıdır.
- Bölgemiz, filtre sektöründe Türkiye'de en büyük üretici konumundadır. Filtre sektörünün ana hammadde kalemlerinin yurtdışından temin edildiğinden dolayı KDV ve gümrük vergisi açısından işletmelerin üzerine ağır maliyet getirmektedir. Bu nedenden dolayı vergi oranlarında azaltma ve ödeme kolaylığı talep edilmektedir.
- Tarımsal sulamada kullanılan elektrik faturalarının her ay değil de dönemsel olarak mahsup edilmesi ve tarımsal sulamadan alınan %30'un üzerindeki verginin düşürülmesi talep edilmektedir.
- İthalat ve ihracat yapan firmaların yaşamış olduğu ekonomik sıkıntıdan dolayı en az 6 ay ya da 1 yıl olmak üzere hibeler veya uygun taksitlerle krediler verilmesi istenmektedir.
- İnşaat sektörünün içinde bulunduğu sıkıntılar sebebiyle yabancılara kat mülkiyetli konut satışına onay verilmesi istenmektedir.
- Hatay'daki organize sanayilerin bir an önce bitirilmesi oldukça faydalı olacaktır.
- Hatay için ayrılan devlet desteği bütçeleri artırılmalı, bölgemiz 4. Teşvik bölgesinden 6. Teşvik bölgesine alınmalı ve bölgemizde Özel Ekonomik Bölge statüsü verilmesi için gerekli altyapı çalışmaları başlatılmalıdır.